

Hrotsvita z Gandersheimu

DUCHOVNÍ
DRAMATA

Gallicanus

Pafnutius

Sapientia

Vyšehrad

Obrácení nevěstky Thaidy,

kterou poustevník Pafnutius, stejně jako Abraham,¹ v přestrojení za milovníka² obrátil, uložil jí pokání a na pět³ let v úzké cele od světa odloučil, až se důstojným zadostiučiněním s Bohem smířila a patnáctý den po vykonaném pokání v Kristu zesnula.

Pafnutius, žáci, Thais.

1,1

Žáci: Proč se tak chmuříš, otče, kam zmizel obvyklý jas z tvé tváře?⁴

Pafnutius: Ten, jehož srdce se rmoutí, také se chmurně tváří.⁵

Žáci: Proč se tvé srdce rmoutí?

Pafnutius: Pro bezpráví na Tvůrci.

Žáci: A jaké je to bezpráví?

Pafnutius: To,⁶ jež se na něm dopouští Pánovo vlastní stvoření, jež vzešlo k jeho obrazu.⁷

Žáci: Co říkáš, nás vyděsilo.

1,2

Pafnutius: Jakkoli žádné bezpráví Boží majestát neruší,⁸ přece, má-li přenést zkušenost⁹ naší křehkosti metaforicky na Boha, co může být větším bezprávím, než že vládě toho, jehož vedení se poslušně¹⁰ podrobujeme makrokosmos, odporuje jediný mikrokosmos?¹¹

1,3

Žáci: A kdo je ten mikrokosmos?

Pafnutius: Člověk.

Žáci: Člověk?

Pafnutius: Jistě.

Žáci: Jaký člověk?

Pafnutius: Člověk jako takový.

Žáci: A jak je to možné?

Pafnutius: Byla to vůle Tvůrce.

Žáci: Tomu nerozumíme.

Pafnutius: To není jasné skoro nikomu.

Žáci: Vylož nám to.

Pafnutius: Poslouchejte.

1,4

Žáci: Sledujeme tě.

Pafnutius: Jako se tedy makrokosmos skládá ze čtyř protikladných prvků, které ale podle vůle¹² Stvořitele vzájemně ladí podle uměřené harmonie,¹³ tak také člověk nejen z týchž prvků, ale také z protikladnějších částí složený je.

1,5

Žáci: A co je protikladnější než prvky?

Pafnutius: Tělo a duše; ačkoli jsou to prvky protikladné, přece jsou tělesné; ale ani duše není smrtelná jako tělo, ani tělo není duchovní¹⁴ jako duše.

Žáci: Je tomu tak.

Pafnutius: Když ale z dialektiků vyjdeme, i tělo a duši stěží protikladnými nazveme.

Žáci: A kdo to může popírat?

Pafnutius: Kdo umí dialekticky podisputovat; protože základní bytí v sobě nemá žádný protiklad, naopak je schopno všechny protiklady vstřebávat.¹⁵

1,6

Žáci: Co znamená to, cos řekl, „podle uměřené harmonie“?

Pafnutius: Tolik, že tak, jako dohromady dávají určitou hudbu tóny hluboké¹⁶ a vysoké, jsou-li harmonicky spojené, skládají jediný svět i prvky neshodné, když jsou patřičně sladěné.¹⁷

Žáci: Zvláštní, že se může neshodné shodovat nebo to, co ladí, neshodným nazývat.

Pafnutius: Protože se zdá, že nic se neskládá z podobných prvků, ani z těch, které nejsou spojeny žádným číselným poměrem¹⁸ a jsou celou svou podstatou a povahou vzájemně odděleny.¹⁹

1,7

Žáci: Co je to hudba?

Pafnutius: Jeden z oborů filozofického čtverocestí.

Žáci: Co je to, čemu říkáš čtverocestí?

Pafnutius: Umění aritmetické, geometrické, múzické, astronomické.

Žáci: Proč čtverocestí?

Pafnutius: Protože tak jako z čtverocestí pěšiny²⁰ vycházejí z jednoho filozofického základu správné návody, jak úspěšně pěstovat tyto obory.

1,8

Žáci: Tři z těch čtyř se obáváme zkoumat, protože asi pro svou nechápavost nedokážem obtíž započaté disputace zdolat.

Pafnutius: Je těžké to pochopit.

Žáci: O tom nám pověz stručně, o čem ses zmínil právě.

Pafnutius: Mohu říct velice málo,²¹ protože poustevníkům to není známo.

1,9

Žáci: Čím se ten obor zabývá?

Pafnutius: Hudba?

Žáci: Hudba.

Pafnutius: Věnuje se tónům.

1,10

Žáci: Je jedna, nebo je jich víc?

Pafnutius: Říká se, že jsou tři,²² ale každá je určitým poměrem tak spojená s druhými, že co přibude jedné, nechybí druhé.

Žáci: A jaký je mezi těmi třemi rozdíl?

Pafnutius: První se nazývá světová nebo nebeská, druhá lidská, třetí je ta, kterou vyluzují nástroje.²³

1,11

Žáci: Jak vzniká nebeská?

Pafnutius: V sedmi planetách a v nebeské sféře.

Žáci: A jak?

Pafnutius: Tak, jako hudba vyluzovaná nástroji, protože v nich je stejný počet intervalů, stejně stupně, tytéž souzvuky, jaké vyluzují i struny.

1,12

Žáci: Co jsou to intervaly?

Pafnutius: Vzdálenosti, které existují mezi planetami nebo mezi strunami.

Žáci: A co stupně znamenají?

Pafnutius: Totéž co tóny.

Žáci: Ani o nich nic nevíme.

Pafnutius: Tón je z dvou zvuků složený, v číselném poměru devět ku osmi.²⁴

1,13

Žáci: Čím rychleji se snažíme pronikat do těchto věcí, tím jsou tvé otázky těžší a těžší.

Pafnutius: Disputace tohoto druhu to vyžaduje.

Žáci: Vylož nám stručně²⁵ o souzvucích něco, ať aspoň víme, co znamená to slovo.

Pafnutius: Akord znamená sdružený tón.²⁶

Žáci: Proč?

1,14

Pafnutius: Protože jej tvoří tu čtyři, tu pět, tu osm tónů.

Žáci: Když tedy víme, že jsou tři, chceme poznat jméno každého z nich.

Pafnutius: První se nazývá *diateseron*²⁷ – je ze čtyř tónů složený v poměru čtyři třetiny; druhý *diapente* – ten se skládá z pěti tónů v poměru tři poloviny; a třetí *diapason* – představuje dvojnásobný poměr a tvoří jej osm tónů.²⁸

1,15–16

Žáci: Copak nebeská sféra a planety zvuk vydávají, že se dají srovnat se strunami?

Pafnutius: A velmi silný.

Žáci: Proč není slyšet?

Pafnutius: Velmi různě²⁹ to vykládají.³⁰ Někteří se domnívají, že není slyšet, protože zní bez ustání, jiní, že tomu hustota vzduchu brání, další zase říkají, že zvuk tak mohutný nemůže úzkými kanálky proniknout do uší; jsou i ti, co se slyšet dají, že sférou vydávaný zvuk je tak příjemný, je tak přesladký, že kdyby byl slyšet, všichni lidé, co je jich na světě, by sami sebe nedbali, všechny své zájmy by stranou nechali a za tím zvukem šli od Východu až k Západu.

Žáci: Je dobře,³¹ že slyšet není.

Pafnutius: Stvořitelovo předzvědění!

1,17

Žáci: Dost jsi nám řekl o téhle; pokračuj dále o lidské.

Pafnutius: Co si slyšet přejete?

Žáci: V čem je vnímána.

Pafnutius: Není to pouze, jak jsem řekl, v spojení³² duše a těla, jež patří k ní, ani ve vydání tu hlasu hlubokého, tu zas vysokého, ale i v tepnách, v jejich pulsu a také v míře některých údů,³³ jako v člancích prstů, v nichž jsme měřením stejný poměr objevili, jaký jsme předtím souzvuku přisoudili, protože hudba je vlastně shoda³⁴ nejen pokud jde o tóny, ale také o jiné nepodobné věci.³⁵

1,18

Žáci: Kdybychom věděli předem, že pro nás nevědomé může tak těžké být spleť takovéto otázky rozvolnit, radši bychom mikrosvět neznali, než s takovou obtíží bojovat začali.

Pafnutius: To neškodí, že jste se namáhali; toho, co vám dřív bylo neznámé, jste teď aspoň znali.

Žáci: To je pravda; ale nebaví nás filozofické disputování, protože nejsme schopni sledovat tvé složité dokazování.

1,19

Pafnutius: Nechte toho vysmívání;³⁶ já jsem zjevně³⁷ nepatrně znalý, nejsem filozof žádný.

Žáci: A odkud máš tohle všechno, čím jsi nás tak znal?

Pafnutius: Nepatrnou kapku vědění,³⁸ které pryštil z plných nádob učenců³⁹ – ne že bych z nich čerpal a u nich poseděl, jenom jsem náhodou kolem šel –, tu krůpěj jsem objevil a požil a chci vám dát na ní podíl.

1,20

Žáci: Za tvoji dobrotu jsme ti vděční,⁴⁰ ale jeden apoštolův výrok nás děsí. Ten zní: „Neboť bláznovství světa si vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré.“⁴¹

Pafnutius: Buď si to blázen, buď si to mudrc, kdo nepravostem holduje, od Boha po zásluze zahanbený je.

Žáci: To ano.

Pafnutius: Boha uráží nikoli znalost toho, co se poznat dá, nýbrž nepravost toho, který zná.

Žáci: To je pravda.

1,21

Pafnutius: A koho znalost sedmi umění důstojněji a spravedlivěji velebí než toho, kdo poznatelné sestrojil a poznáním nás obdařil?

Žáci: Nikoho.

Pafnutius: Čím úžasnější se komu jeví zákon, podle něhož Bůh všechno uspořádal podle počtu a míry a váhy,⁴² tím větší láskou k němu hoří.

Žáci: To je naprosto v pořádku.

Pafnutius: Ale proč prodlévám u věcí, které vás zjevně netěší?

1,22

Žáci: Vylož nám, z jakého důvodu jsi smutný, už příliš dlouho nás břemeno zvědavosti trápí.⁴³

Pafnutius: Jestliže to jednou odhalíte, málo se při mé zprávě potěšíte.

Žáci: Ten se nezřídka zarmoutí, kdo ovládnout zvědavost neumí;⁴⁴ přesto nad námi vítězí, vždyť patří k naší křehkosti.

1,23

Pafnutius: V naší krajině mešká jistá nemravná žena.⁴⁵

Žáci: Věc pro občany nebezpečná!

Pafnutius: Ta úžasnou krásou vyniká a strašlivou hanebností je odporná.

Žáci: To je smutné. Jak se jmenuje?

Pafnutius: Thais.

Žáci: Ta nevěstka?

Pafnutius: Ano.

1,24

Žáci: Její pověst je špatná a všem víc než známá.

Pafnutius: Není divu, protože jí nestačí kráčet do záhuby s hrstkou, nýbrž je pohotová všechny svádět svou kuplířskou krásou a vláčet do zkázy s sebou.

Žáci: To je k pláči.

1,25

Pafnutius: Návštěvami u ní svůj ubohý majetek promrhají nejen bezvýznamní, ale nejrůznější cenné statky⁴⁶ vydávají v plen i zámožní a ke své škodě na ni plýtvají.

Žáci: Hrůza poslouchat.

Pafnutius: Houfy milovníků za ní přicházejí.

Žáci: Vlastní zkázu chtějí.

1,26

Pafnutius: A ti šílenci pak slepě zápasí, kdo bude první, a pozdvižení působí.⁴⁷

Žáci: Jedna neřest plodí druhou.

Pafnutius: A pak, když začne boj, si tváře a nosy pěstmi rozbíjejí, či navzájem se zbraní vyhánějí a proudem krve tekoucí⁴⁸ práh nevěstince zaplaví.

Žáci: Ostudná hanebnost!

1,27

Pafnutius: A tohle bezpráví, jež jsem oplakával – bezpráví na Tvůrci,⁴⁹ to je příčinou mé bolesti.

Žáci: Tvůj smutek nad tím oprávněný je a jsme si jisti, že se s tebou rmoutí obyvatelé vlasti nebeské.

1,28

Pafnutius: Co kdybych⁵⁰ tam převlečen za milovníka⁵¹ zašel a promluvil si s ní, zda by se třeba nedala odvrátit od té nízkosti?

Žáci: Ten, kdo ti vnukl, že to provést chceš, ať též dá, že to dokážeš.⁵²

Pafnutius: Pokud mě vaše ustavičné modlitby podpírají, snad mě nástrahy ničemného⁵³ hada nezdolají.

Žáci: Ten, který knížete temnot⁵⁴ srazil k zemi, jistě nedopustí, abys podlehl nepříteli.

2,1

Pafnutius: Mladíky na foru vidím. Ty nejdřív oslovím, s otázkou po Thaidě se na ně obrátím, ať poví, kde ji najdu, poprosím.

Mladíci: Hle, kdosi neznámý k nám jde. Uvidíme, co chce.

Pafnutius: Hej, mládenci, kdo jste?

Mladíci: Tohoto města obyvatelé.

2,2

Pafnutius: Zdravím vás.

Mladíci: I ty buď zdrav, ať jsi občan domácí, ať jsi příchozí.

Pafnutius: Příchozí; právě přicházím.

Mladíci: Proč přicházíš? Co zamýšlíš?

2,3

Pafnutius: To povědět nesmím.

Mladíci: Proč?

Pafnutius: To je mým tajemstvím.

Mladíci: Říci to rovnou je lepší, protože nejsi-li zdejší, těžko mezi námi dokážeš bez rady místních provést to, co chceš.

Pafnutius: A co když to odhalím, a tím odhalením svým si nějakou nesnáz způsobím?

Mladíci: Nás se neboj.

2,4

Pafnutius: Laskavým příslibům se podvolím a v důvěře ve vaše slovo tajemství vyjevím.

Mladíci: Nijak tvé důvěry nezneužijeme, nic nepřátelského proti tobě nepodnikneme.

2,5

Pafnutius: Jacísi lidé mi říkali, že mezi vámi žena dlí, ke každému líbezdná, ke každému laskavá.

Mladíci: Znáš její jméno?

Pafnutius: Zním.

Mladíci: Jak se jmenuje?

Pafnutius: Thais.

Mladíci: Pro tu plane nejeden z nás.

Pafnutius: Prý je ta žena překrásná,⁵⁵ ze všech nejvíc půvabu má.

Mladíci: Kdo to říkali, pravdu mluvili.⁵⁶

2,6

Pafnutius: Kvůli ní jsem tajně dlouhou a nesnadnou cestou kráčet,⁵⁷ a tak jsem přišel, abych ji viděl.

Mladíci: Nic ti nebrání, abys ji viděl.

Pafnutius: Kde se zdržuje?

Mladíci: Pohleď, v příbytku tady nablízku.

Pafnutius: V tom, na který ukazujete?

Mladíci: Ano.

Pafnutius: Půjdu tam.

Mladíci: Nejsi-li proti, půjdeme s tebou.

Pafnutius: Radši bych šel sám.

Mladíci: Jak myslíš.

3,1

Pafnutius: Jsi tam, Thaido, kterou hledám?

Thais: Jaký to zde mluví neznámý návštěvník?⁵⁸

Pafnutius: Tvůj milovník.

Thais: Kdokoli mne pociť láskou, tomu oplatím stejnou měrou.⁵⁹

3,2

Pafnutius: Ó Thaido, Thaido, já v potu tváře ušel mnoho, tolik se trmácel,⁶⁰ jen abych příležitost měl s tebou rozprávět a do tvé tváře pohlížet.

Thais: Ráda se ti ukázu a ráda ti dopřeju zábavu.

3,3

Pafnutius: To místo by mělo být skrytější, tak jak to vyžaduje tajemství naší rozpravy.

Thais: Podívej, pokoj dobře vybavený a velmi příjemný k pobývání.

3,4

Pafnutius: Není tu místo odlehlejší, kde by náš rozhovor mohl být důvěrnější?

Thais: Jistě je něco skrytého, tak důvěrného, že vnitřek⁶¹ není známý nikomu kromě mne a Boha samotného.⁶²

Pafnutius: Jakého Boha?

Thais: Pravého.

Pafnutius: Věříš, že něco ví?

Thais: Dobře vím, že je vševědoucí.

Pafnutius: Domníváš se, že na skutky špatných nehledí, nebo svou spravedlnost uplatní?

Thais: Myslím, že zásluhy jednotlivců jsou jeho spravedlností⁶³ váženy a každý podle svých skutků dojde buď trestu, nebo odměny.

3,5

Pafnutius: Ó Kriste, tvá trpělivost s námi je tak úžasná, tak laskavá, když vidíš ty, kdo tě znají, hřešit, a přesto je nespěcháš zhubit!

Thais: Proč se chvěješ a tváře ti blednou? Proč slzy ti tečou?

Pafnutius: Tvé opovržlivosti se děším, nad tvou záhubou slzím, protože jsi tohle věděla, a přesto tolik duší zničila.

Thais: Běda mně nešťastné, jak díš!

3,6

Pafnutius: Tím spravedlivěji budeš zatracena, čím opovržlivěji's Boží majestát vědomě urážela.

Thais: Ach, ach, co pravíš? Proč mně nešťastníci hrozíš?

Pafnutius: Peklo tě čeká jako trest, pokud v tom hříchu zůstaneš.

Thais: Pokárals mě tak přísně, že se strachem do hloubi otřásl mé srdce.

3,7

Pafnutius: Ó kéž bys byla strachem do morku kostí otřesena, aby ses nadál neodvažovala v té nebezpečné zábavě zůstat ponořena.

Thais: A kolik teď místa pro tu zhoubnou zábavu v mém srdci může zbývat, kde vládne jenom hluboký smutek trpký⁶⁴ a dosud nepoznaná bázeň u vědomí viny?

Pafnutius: Já si přeji, aby se trny neřestí vyťaly a mohla vzejít réva pokání.⁶⁵

3,8

Thais: Ó kdyby ses domníval, ó kdybys mi naději dal, že já pošpiněná, tisíckrát tisícero špínou poskvrněná, se někdy mohu očistit nebo si nějakým pokáním milost zasloužit!

Pafnutius: Žádný hřích není tak těžký, žádný přečin není tak hrozný, aby nemohl být usmířen kajícími slzami, bude-li naplněn skutek pokání.⁶⁶

Thais: Ukaž mi prosím, otče, jaké pokání mi může vysloužit dar smíření.

3,9

Pafnutius: Světem pohrdat, nestoudným milovníkům⁶⁷ se vyhýbat, z jejich společnosti utíkat.

Thais: A co pak budu muset udělat?

Pafnutius: Na tajné místo se odebrat, kde můžeš zpytovat své svědomí a plakat, kam až ses dala zahnat.⁶⁸

Thais: Přinese-li mi to záchranu, neváhám ani minutu.

Pafnutius: Nepochybuji, že to pomůže.

3,10

Thais: Můj otče, malinká mi stačí chvilinka; přinesu jen peníze, které jsem, hanebným způsobem nabyté, dlouho strádala.

Pafnutius: Pro ty se nemusíš trápit.⁶⁹ Jsou lidé, kterým se budou hodit.

Thais: Kvůli tomu se netrápím, že bych si je buď chtěla nechat, nebo přátelům rozdat, ale nesnažím se je ani chudým dávat, protože si myslím, že prostředky takto získané jsou pro konání dobrých skutků nevhodné.⁷⁰

3,11

Pafnutius: Správně si myslíš.⁷¹ A co tedy s nasbíraným bohatstvím míníš?

Thais: Do ohně je hodím a v popel je změním.

Pafnutius: Proč?

Thais: Aby nezůstalo na světě, čeho jsem hanebně nabyla bezprávím vůči Stvořiteli.

3,12

Pafnutius: Ó změnila ses velmi,⁷² jsi jiná, než jsi bývala, když jsi zakázanou láskou planula a žárem lačnosti hořela.

Thais: K lepšímu se změním snad, bude-li tomu Bůh přát.

Pafnutius: Není obtížné pro jeho neměnnou⁷³ podstatu měnit věci, jak chce.⁷⁴

Thais: Odcházím,⁷⁵ a co jsem si umínila, skutkem naplním.

Pafnutius: Jdi v pokoji a brzy vrať se mi.

4,1⁷⁶

Thais: Pojdte sem, pospěšte si, mí ničemní milovníci.

Milovníci: Thaidin hlas – svolává nás. Měli bychom k ní pospíšet, nechceme-li ji liknavostí urazit.

Thais: Krok zrychlete, sem přistupte, ať si promluvit můžeme.

4,2

Milovníci: Ó Thaido, Thaido, ta hranice, kterou stavíš, je na co? Proč při hranici vršíš různé skvosty a drahocenné šperky i zlato?

Thais: Ptáte se na to?

Milovníci: Žasneme, a ne málo.

Thais: Vysvětlím bez meškání.

Milovníci: To je naše přání.

4,3

Thais: Jen se dívejte!

Milovníci: Zklidni se, zklidni se,⁷⁷ Thaido! Co to tropíš? Snad šílíš?⁷⁸

Thais: Nešílím, jedním s rozumem zdravým.⁷⁹

Milovníci: Proč⁸⁰ jsi tedy čtyřista liber zlata takto zničila a k nim různé další cennosti přibrala?

Thais: Všechno, co jsem z vás hanebně vymámila, jsem si spálit v ohni umínila, abyste neměli příčinu doufat, že byste mě napříště mohli získat.

4,4

Milovníci: Přestaň, hrůzu to nahání, a odhal nám důvod⁸¹ svého divného chování!

Thais: Nepřestanu, ani se s vámi bavit nebudu.

Milovníci: Co tak opovržlivě, proč se na nás zlobíš? Snad nás z nějaké věrolomnosti viníš? Že jsme vždycky splnili tvá přání, nevíš? A ty nám nezaslouženou nenávistí bezdůvodně splácíš!

Thais: Už se na mě netiskněte, ještě mi šaty roztrhnete. Dost na tom, že až dosud⁸² jsem vám hříšně byla po vůli; je konec hřešení a čas našeho loučení.

4,5

Milovníci: Kam míří?

Thais: Kde mě napříště⁸³ nikdo z vás neuvidí.

Milovníci: Hrome, co se to děje,⁸⁴ že naše potěšení,⁸⁵ Thais, která se vždycky hromadit bohatství snažila, která vždycky jenom na necudnosti myslela a rozkoši se zcela oddala, tolik pokladů zlata a drahokamů bez lítosti⁸⁶ zničila a námi, svými milovníky, pyšně pohrdla a znenadání zmizela?⁸⁷

5,1

Thais: Hle, otče Pafnutie, přicházím, abych tě okamžitě následovala.

Pafnutius: Že tak honem nepřijdeš, jsem se strachoval, že ses znovu zapletla do světských věcí, jsem se bál.

Thais: Toho se nemusíš bát, hodlám se něčím úplně jiným zabývat; vždyť jsem podle své vůle se svým majetkem naložila a se svými milovníky se veřejně rozloučila.

5,2

Pafnutius: Protože ses rozloučila s nimi, budeš se moci oddat nebeskému miláčkovi.

Thais: Na tobě je nyní mně jakoby narýsovat,⁸⁸ co musím dělat.

Pafnutius: Mě následovat.

Thais: Kroky tě budu následovat; ó kéž bych to mohla i skutky konat!

6,1

Pafnutius: Hleď, to je klášter, v kterém svaté panny tráví svůj život v slavném společenství. Přeji si, abys v tom místě zůstala a své pokání tam konala.

Thais: Nic nenamítám.

Pafnutius: Já vstoupím a abatyši, která panny vede,⁸⁹ o tvé přijetí poprosím.

Thais: A co já zatím dělat mám?

Pafnutius: Se mnou jít tam.

Thais: Jak chceš.

6,2

Pafnutius: Hleď, abatyše vstříc nám jde. Žasnu, kdo jí tak rychle oznámil, že jsme zde.

Thais: Kolující zprávy, které nic nezastaví.⁹⁰

7,1

Pafnutius: Vhod jdeš mi vstříc, jasná abatyše, právě tebe hledám.

Abatyše: Vítán přicházíš, otče Pafnutie ctihodný, pozeňnaný tvůj příchod, miláčku Boží.

Pafnutius: Milost našeho Stvořitele nechť tě pozeňnáním blaží věčně!

Abatyše: Čím si zasloužím,⁹¹ že tvou Svatost ve svém nepatrném příbytku přijmout smím?

7,2

Pafnutius: Je zapotřebí tvé pomoci v jedné neodkladné věci.

Abatyše: Stačí mi jenom lehce naznačit, co pro tebe mám učinit, a já se vynasnažím ze všech sil tvůj rozkaz vyplnit a tvému přání zadostučinit.

7,3

Pafnutius: Přinesl jsem kozičku skoro neživou, právě z vlčích zubů vyrvanou; toužím, aby se jí tvá slitovnost ujala, aby ji tvá starostlivost zhojila, až by se drsné kozlečí kůže zbavila a měkkým ovčím rounem pokryla.⁹²

Abatyše: Vylož mi to podrobněji.

7,4

Pafnutius: Ta, kterou vidíš, začala žít jako nevěstka.

Abatyše: Politováníhodné.

Pafnutius: A zcela se smyslnosti oddala.

Abatyše: Sama si zkázu zchystala.

Pafnutius: Ale teď, že jsem ji varoval a že Kristus na pomoc přispěchal, bezuzdnost, které se oddávala, už odmítá a žít cudně touhu má.⁹³

Abatyše: Díky původci té proměny.⁹⁴

7,5

Pafnutius: Protože tedy choroba jak duševní, tak tělesná se léčí opačnými léky, je dobré,⁹⁵ aby tato žena, od obvyklého nepokoje světských lidí oddělena, byla sama v úzké cele uzavřena,⁹⁶ takže by svobodněji rozjímalala o svých hříších.

Abatyše: To je nejučinnější prostředek.

7,6

Pafnutius: Příkaž, aby byla cela co nejrychleji připravena.

Abatyše: Zakrátko bude dokončena.

Pafnutius: Ať do ní není možné vstoupit, ať k ní není možné přijít, ať

je tam jen malé okénko, jímž by mohla skromnou stravu přijímat, kterou jí budeš moci v určené dny a hodiny střídme podávat.

7,7

Abatyše: Obávám se, že pro její křehkou mysl, tolik zhýčkanou, to bude trpkou, těžkou námahou.

Pafnutius: Neměj obavy, vždyť těžký prohřešek si vyžaduje silný protilek.

Abatyše: Pak není námitek.

7,8

Pafnutius: Musíme čekat a bojím se spíš za ni,⁹⁷ aby návštěvy mužů nezlomily její odhodlání.

Abatyše: Proč se strachuješ? Proč ji nezavřeš? Pohleď, cela, kterou sis přál, je dokončena.

7,9

Pafnutius: To jsem rád. Vejdi, Thaido, do tohoto příbytku, který se dobře hodí k oplakávání tvých prohřešků.

Thais: Jak malý, jak temný, jak nepohodlný křehké ženě k obývání!⁹⁸

7,10

Pafnutius: Proč ten příbytek haníš? Proč se tam vstoupit hrozíš? Je v pořádku, aby tě proto, žes dosud nezkrotně pobíhala, teď konečně zdrželo osamocené místo.

Thais: Kdo byl na bezuzdnost zvyklý, nezřídká přísnější život těžko snáší.

Pafnutius: Proto je třeba ho otěžemi kázně spoutat, aby se přestal zpupně chovat.

7,11

Thais: Co tvá otcovská láska poroučí, to má nepatrnost bez reptání podstoupí;⁹⁹ ale jedna nevhodnost¹⁰⁰ mě zaráží: nevhodnost v tomto příbytku, kterou ve své křehkosti nesnesu.¹⁰¹

Pafnutius: A jaká je to nevhodnost?

Thais: Neřeknu, já se stydím.

7,12

Pafnutius: Nestyď se, upřímně ven s tím.

Thais: Co může být nevhodnější a co nepohodlnější, než když v tomto příbytku budu muset také konat potřebu?¹⁰² Bude to tu tolik zapáchat, že tu nedokážu pobývat.

Pafnutius: Boj se věčného pekelného trápení a přestaň se obávat toho, co pomíjí.

Thais: To, že jsem křehká, mě nutí, abych se bála.

Pafnutius: Patří se, abys zábavu, v které jsi žila a která tě rozkošemi omámila, smyla snášením velkého zápachu.

7,13

Thais: Neodmítám, neodpírám, já poskvrněná se spravedlivě do téhle páchnoucí špinavé díry¹⁰³ uzavírám,¹⁰⁴ ale je mi nesmírně líto, že tu nezbyvá žádné místo, kde bych mohla důstojně a počestně uctívatvat úžasný Boží majestát.¹⁰⁵

Pafnutius: A kde bereš tu odvahu, že si troufáš nečistými rty vyslovovat jméno toho, který je přečistý?

7,14

Thais: A od koho mohu v milost doufat a v čí slitovnosti spásu hledat, když se mi brání toho vzývat, na kom jediném jsem se provinila a komu jedinému bych pokorně modlitby předložila?

Pafnutius: Modli se nikoli slovy, spíš prolévej slzy, zvonivý hlas ať nezní, spíš sténej v kajícím srdci!¹⁰⁶

Thais: A budu-li mít zákaz¹⁰⁷ Boha slovy vzývat, jak mohu v milost doufat?

Pafnutius: Tím rychleji si ji zasloužíš, čím dokonaleji se pokoříš. Řekni jen: Stvořiteli můj, nade mnou se smiluj!¹⁰⁸

7,15

Thais: Jeho smilování potřebuji, abych se nezlomila¹⁰⁹ v nejistém boji.

Pafnutius: Vzchop se, odvahu, abys mohla šťastně dosáhnout triumfu.

Thais: Modlit se za mě je tvou věcí, abych si zasloužila palmu vítězství.

Pafnutius: To mi nemusíš připomínat.¹¹⁰

Thais: To doufám.

7,16

Pafnutius: Je načase, abych se odtud odebral a drahou skrytou samotu vyhledal, a taky navštívil milé žáky; proto tvé starostlivosti a tvé zbožnosti, ctihodná abatyše, svěřuji tuto zajatkyňi, abys jak potřebným živila křehké tělo umírněně,¹¹¹ tak spásným nabádáním duši občerstvovala dostatečně.

Abatyše: Nedělej si o ni starosti, vždyť jak svou budu ji tu chovat s láskou mateřskou.

Pafnutius: Já půjdu.

Abatyše: Jdi v pokoji.¹¹²

8,1

Žáci: Kdo tluče na bránu?¹¹³

Pafnutius: Hola!

Žáci: Je to hlas našeho otce Pafnutia.

Pafnutius: Odstrčte závoru!

Žáci: Ó otče, buď zdrav!

Pafnutius: Buďte zdraví!¹¹⁴

Žáci: Velmi nás trápila úzkost, žes tu tak dlouho nebyl.

Pafnutius: Je dobře, že jsem se vzdálil.

8,2

Žáci: S Thaidou se stalo co?

Pafnutius: Podle mé vůle všechno dopadlo.

Žáci: Kde se zdržuje?

Pafnutius: V maličké cele teď nad svými prohrěšky pláče.

8,3

Žáci: Buď chvála svrchované Trojici.

Pafnutius: A velebeno její úžasné jméno,¹¹⁵ nyní i navěky ctěno.

Žáci: Amen.

9

Pafnutius: Vida, už jsou to tři¹¹⁶ roky, co se kaje Thais, a kdopak ví, zda je Bohu milé její pokání. Vstanu a půjdu k bratru Antoniovovi,¹¹⁷ na jeho přímluvu se mi pravda vyjeví.

10,1

Antonius: Jaké nečekané potěšení mě potkalo? Jaké zvláštní radosti se mi dostalo? Je to můj bratr a spolupoustevník¹¹⁸ Pafnutius? Je to on.

Pafnutius: Jsem to já.

Antonius: Příhodně ses, bratře, objevil, příhodně jsi mě svým příchodem potěšil!

Pafnutius: Zrovna tak se z toho, že tě vidím, raduji,¹¹⁹ jako z mého příchodu ty.

10,2

Antonius: A jaká je to milá příčina, nám tak vítaná, která tě z tvého úkrytu sem přivedla?

Pafnutius: Hned ti to povím.

Antonius: Dozvědět se to toužím.

Pafnutius: Před třemi lety u nás pobývala jedna nevěstka, Thais si říkala, která nejen sama záhubě propadla, ale také velmi mnohé s sebou do zkázy vláčela.

Antonius: Běda, žalostné počínání!

10,3

Pafnutius: Zašel jsem k ní převlečen za milovníka a prostopášného ducha jsem hned lichotivě mírnil jemným povzbuzováním, hned výhrušně děsil ostrým napomínáním.

Antonius: Způsob, který jsi zvolil, se pro její prostopášnost dobře hodil.

Pafnutius: Konečně přestala, tím nechvalným životem pohrdla a čistotu si vybrala, uzavřít se do uzoučké cely svolila.

10,4

Antonius: Tolik mě těší, když to slyším, že všechny žily v srdci radostí tepat cítím.

Pafnutius: Dělá to čest tvé svatosti, ale já, i když se nad tím obrácením nesmírně raduji, přece se nemálo¹²⁰ strachuji, protože jak je slabá, to dlouhé strádání ji zdolá.

10,5

Antonius: Kde skutečná láska přebývá, zřídka zbožný soucit chybívá.

Pafnutius: Proto tě jménem tvé lásky ke mně snažně žádat chci, abyste se ty a tvoji žáci v modlitbách se mnou spojili, dokud by nám nebylo shůry naznačeno, zda kajícnice svými slzami Boha obměkčila a zda jí slitovná Boží láska odpustila.

Antonius: Rádi tvou prosbu splníme.

Pafnutius: A jistě vím, že Bůh vás vyslyší laskavě.

11,1

Antonius: Hle, naplnilo se na nás zaslíbení evangelia.

Pafnutius: Jaké zaslíbení?

Antonius: Víš přece, že se slibuje, že kdo se spojí v modlitbě, mohou dostat vše.¹²¹

Pafnutius: O co jde?

Antonius: Mému žáku Pavlovi se dostalo jistého vidění.

Pafnutius: Zavolej ho.

Antonius: Pavle, přístup, a cos viděl, Pafnutiovi vylož!

11,2

Pavel: V mém vidění se mi lůžko ukázalo, bylo na nebi a krásné bělostné pokrývky mělo, před ním čtyři nádherné panny stály, jako by na to lůžko dozíraly; když jsem ale tu zářivou krásu pozoroval, pro sebe jsem si říkal: Tato sláva nepatří nikomu záslužněji než mému otci a pánu Antoniovi.

Antonius: Tu blaženost si nezasloužím.

Pavel: Nato zazněl Boží hlas: „Tato sláva není připravena, jak si myslíš, pro Antonia, nýbrž pro nevěstku Thais.“

11,3

Pavel: Chvála tvé sladké slitovnosti, Kriste, jednorozený Boží,¹²² žes mě tak laskavě ráčil utěšit v mém hoři.

Antonius: Ať se jeho chvála množí!

Pafnutius: Teď se rozloučím a svou zajatkyni navštívím.

Antonius: Je načase, abys jí dal jak naději na milost, tak útěšnou vyhlídku na věčnou blaženost.

12,1

Pafnutius: Thaido, dcero má přijatá,¹²³ otevři okno, ať tě uvidím!

Thais: Kdo to mluví?

Pafnutius: Hlas otce Pafnutia jsi nepoznala?

Thais: Čím jsem si zasloužila¹²⁴ tu radost velikou, žes mě hříšníci potčil svou návštěvou?

Pafnutius: I když jsem po ty tři roky k tobě nepřišel, přesto jsem o tvou spásu nemalou starost měl.

Thais: Věřím ti.

12,2

Pafnutius: Vylož mi, jaks tu čas trávil a jak jsi pokání činila.

Thais: Jenom to ti vyložím: já dobře vím, že způsobem Boha málo důstojným.

Pafnutius: Bude-li Bůh nepravosti sčítat, nikdo nemůže obstát.¹²⁵

12,3

Thais: Chceš-li přesto vědět, co jsem dělala – ve svém svědomí jsem své četné prohřešky jako do svazku spojila¹²⁶ a ustavičně na ně v rozjímání myslila, aby se nikdy jako nos obtížného pachu nezbavilo ani srdce z pekla strachu.

Pafnutius: Protože ses pokáním potrestala, tím sis milost zasloužila.

Thais: Kéž bys měl pravdu!

12,4

Pafnutius: Dej mi ruku, ať tě vyvést mohu.

Thais: Nechtěj, otče ctihodný, nechtěj mě poskvrněnou vyvést ze spíny, dovol, ať zůstanu v místech, která po zásluze patří mi.¹²⁷

Pafnutius: Je načase, aby ses bát přestala a v život doufat začala, protože tvá kajícnost je Bohu milá.

Thais: Ať všichni anděl vzdají chválu jeho slitovné lásce, že nepohrdl pokorou sklíčené duše.

12,5

Pafnutius: V bázni Boží zůstávej¹²⁸ a v lásce k Němu setrvej,¹²⁹ neboť za patnáct dní se tvůj pozemský život ukončí,¹³⁰ a až se tvůj běh naplní, milostí Boží konečně se odebereš do nebe.

Thais: Ach kéž bych pro to všechno z trestů vyvázla, či aspoň mírněji v slabším ohni hořela! Vždyť jsem si nezasloužila dost, abych získala věčnou blaženost.

Pafnutius: Dar Boží z milosti zásluhy člověka neváží, protože kdyby se podle zásluh uděloval, s milostí by se nespojoval.¹³¹

12,6

Thais: Za to ať ho chválí¹³² zpěvy na nebi¹³³ i všechno, co raší na zemi,¹³⁴ veškeré živé stvoření a¹³⁵ vody prudce pádící,¹³⁶ že nejen hříšníky neničí, nýbrž i kajícníkům bez zásluhy odměny udílí.

Pafnutius: Bůh odjakživa takový¹³⁷ je, že spíš má slitování, nežli bije.

13,1¹³⁸

Thais: Ctihodný otče, neodcházej, nýbrž v hodině mé smrti útěchy mi dodej.

Pafnutius: Neodcházím, ani tě neopouštím; až se tvá duše bude v nebi radovat, tvé tělo chci pochovat.

13,2

Thais: Hle, cítím smrt se blížít.

Pafnutius: Teď je čas se modlit.

Thais: Můj Stvořiteli, milosrdenství,¹³⁹ ať se šťastně k tobě navrátí duše, kterou vdechla mi.

13,3

Pafnutius: Ty nikým nestvořený, jenž jsi vpravdě forma bez hmoty, jakožto jedno bytí jsi dal, aby člověk, který není to, co je,¹⁴⁰ z různých prvků sestával;¹⁴¹ dej nyní, ať se tento člověk, jenž se rozpadá na své části, šťastně ke zdroji svého zrodu vrátí, ať se i duše, vdechnutá z nebe, nebeských radostí účastní, i tělo v měkkém klínu¹⁴² země, z níž vzešlo, v pokoji odpočívá smí, až se pak popel znovu spojí a do oživlých údů znovu živý dech vstoupí, ať tato Thais vstane z mrtvých dokonalá, jak byla, aby mohla být k bělostným ovcím připojena a do věčné radosti uvedena; ty, který jediný jsi¹⁴³ to, co jsi,¹⁴⁴ v jednotě Trojice vládneš a jsi veleben po nekonečné věky věků.

Sapientia